

Brachfeld Siegfried (1917-1978), az egykor közismert újságíró és konferanszié özvegye, a két évvel ezelőtt elhalálozott Brachfeld Anna kedves lénye mindig jó kedvre hangolta a körülötte élőket. Szerénysége példaértékű volt: soha nem akart hasznot húzni férje népszerűségéből. Utolsó hónapjaiban is azon dolgozott fáradhatatlanul, hogy – ahogy ő hívta – Sigi emlékdalát (brachfeldsiegfried.hu) minél teljesebbé és gazdagabbá tegye.

A következő írás közzétételével most rá emlékezünk.

Éjszaka

Brachfeld Anna (1930–2012) emlékére

Amikor először jártunk ebben a varázslatos ősparkban, éreztük, hogy visszataláltunk vidéki gyermekkorunkba. Buja növényzet, faóriások és százszorszépekkel tarkított virágmezők fogadtak bennünket madárcsiviteléssel. Magunk mögött hagytuk a belváros fullasztó nyári gőzölgését, a szűk beton-utcák visszhangzó autóriasztóit, és ezt a hatalmas kertet választottuk új lakóhelyünknek. Úgy tértünk haza minden dolgos nap után, mintha nem lakás, hanem lélekcsendesítő szanatórium várna itt bennünket. Valódi oázis a fővárosban.

Ő korábban költözött ide, mint mi. Szomszédunk volt a szemben lévő házban. Felénk néző ablakában színes művirágok sorakoztak, élőnövény nem élte volna túl a Széchenyi-hegy irányából túzó délnyugati verőfényt égető támadását. Kétszintes birodalma erkélyein muskátlik, petúniák, más egynyári virágok, futók és tuják díszeltek. Szokásához híven minden reggel szemlét tartott köztük. Oldalt függött a fából faragott kis etető, amelyet igen kedveltek az énekesmadarak. Különös, de nyáron is látogatták, amikor bárhol másutt találtak volna bőven eleségnek valót. Ki-becikáztak a társasház mellett álló hárságak rejtekéből. Az egyik széncinkepárnak annyira megtetszett ez a biztonság, hogy az élelemforráshoz a lehető legközelebb, a mi házunk egyik hiányzó dísz-klinkertéglája mögé raktak láthatatlan fészket a párkányzatba. Koszt és kvártély egy helyen.

A madarakon kívül etette a lakópark összes cicáját is, kiváltképp egy fehér-szürke foltos, nagyon ragaszkodó kis jószágot. Bőbeszédű nyávogásával sokszor a buszmegállóig is elkísérte, vagy éppen fordítva, eléje baktatott, hogy a megszokott finom falatokért hazáig vele tartson. Különös gonddal bepolcozott garázsában a legelérhetőbb helyen állt a macskatáp a festékes dobozok, autós kellékek és barkács-szerszámok mellett.

Kivételes jelenség volt, üde színfolt a lakók között. Fürge, barátságos, modern, jókedvű. Mindent jobba

és élhetőbbé tett. A ház mellé csodás kiskertet varázslolt. Kora tavasztól késő ősziig pompáztak az általa ültetett és ápolt szebbnél szebb virágok. Aszályos nyarakon minden este megöntözte őket.

Már november elején elkezdte tervezni és kiépíteni az ünnepi kivilágítást, amely bonyolult, előre beprogramozott időzítő szerkezettel kapcsolódott az adott napszakokban ki és be. Advent első vasárnapjának estéjén bámulatos fényárba borultak az erkélyek sziluettjei, és lakása összes ablakában díszelgett valami karácsonyi mintázat. Ezt a cseppet sem egyszerű technikai műveletet akkor is végigcsinálta, ha az ünnepeket Németországban töltötte a barátnőinél. Csak azért, hogy a fények mások örömapjait is felemelőbbé tegyék.

Szilveszterkor soha nem mulasztotta el, hogy a fülkéjében egyedül szolgálatot teljesítő portást finom, a sütőből frissen kivett meleg süteménnyel lepje meg. Ezután visszavonult lakásába. Mindig nagy társadalmi életet élt, de az esztendő utolsó napján soha nem fogadott vendéget. Nem is indult útnak. Ez a néhány óra az emlékezésé, a szeretteié volt, akik sok-sok éve már csak őrangyalként vigyázhattak rá. Ilyenkor férje kabaréfelvételeit hallgatta, és régi fényképek nézegetésével idézte fel mezőkövesdi gyermekkorát, szülei szerető gondoskodását és fiatalkori szerelmét Sigivel, avagy – ahogy a világ ismerte – Siegfrieddel. Különös memoár volt ez időn, éteren át az ó- és újesztendő határán. Megilletődötten néztünk át lakásába, mintha titkot lesnének meg. Csupán egy kislámpa égett nála a dolgozószobában. A petárdák és rakéták világi zajában, egy eldugott erdei kápolna nyugalma megidézve, a visszaemlékezés misztikus mezsgyéjén nyolcvanegy év minden öröme és bánata fonódott össze egy időre az örökkévalósággal. A varázslat éjfélig tartott. Akkor a mesebeli királylány visszaváltozott újra valóságos idős hölgygé, aki a Himnusz elhangzása után mindig átinteggett nekünk kedvesen az ablakon át, boldog jövőt kívánva.

A szerző, Friedler Magdolna orgonaművész, novellái több folyóiratban is megjelentek.

Amikor hatalmas hó hullott le, elsők között nyúlt hólapát után. Nem azért, mert kocsijával ki szeretett volna állni. Egyszerűen a mozgás örömeért, és hogy tehessen valami hasznosat. A friss levegőn a munka hevében kicsípte arcát a pír. Ilyenkor kortalanná vált.

Szeretett utazni, új földrészeket felfedezni. Élmeit nem tartotta meg magának. Kis ajándéktárgyakkal lepte meg barátait, szomszédait, és rohanó idejükhöz mértén rövid élménybeszámolóval toldotta meg a figyelmes szuvenírt.

Rengeteg baráti kapcsolatot ápolt itthon és külföldön. Ritkán volt egymagában. Hol vendégeket fogadott, hol ő kelt útra. Ha valaki megbetegedett a szeretett körből, rögtön segítségére sietett. Nem ritkán láttuk, hogy lábasokat, fóliával letakart, tepsis sült húsokat és süteményeket pakol be autójának csomagtartójába, hogy aztán padlógázzal elszárgulva mennél előbb a rászoruló barátnőhöz érjen. Nem csak ilyen vészhelyzetben, amúgy is szeretett száguldozni metálszürke Hondájával. Hányszor mesélte nevetve, hogy reméli, sikerült a traffipaxok látóterét kikerülnie! Amolyan szuper-nagyi volt.

Kedves szokásai közé tartozott az is, hogy ha ismerősei körében valahol kisbaba jött a világra, saját kézzel horgolt kocsitakaróval köszöntötte az újszülöttet. Saját gyermeke nem volt, de szeretetével örökbe fogadott annál több!

Férje tragikus halála óta egyedül élt. Magában, de nem társ nélkül. Egy fehér tappancsos fekete cicussal osztotta meg mindennapjait. A kis állat vele öregedett meg, de fürgeségük mindkettejüknek megmaradt. A felső, tetőtéri szint erkélyére oldalsó szelfogónak azért készítettet kinyitható faablakot, hogy a macsesz a kerti barangolás helyett mégis kalandot hozó szabadsághoz jusson. Hányszor láttuk ügyesen egyensúlyozni a csatorna felett! Egy-egy ilyen felfedezőút során többször körbejárta az ipszilon alakú ház tetőormát. Néhol belesett szemérmesen mások erkélyére, végigszaglászta a gerlek törzshelyét, és módszeresen leellenőrzött minden zezzugot. Néha felnézett az égre, és kattogó hanggal kísérte nyomon a szarkák perlekedő röptét. Feltétlen teljhatalma volt a háztetőn. És talán a lakásban is. Az idős hölgyet nagyon megviselte, amikor kis kedvence az egyik reggelre örökre elszenderült.

Ekkortól kezdte el jobban foglalkoztatni a közelgő elmúlás. Minden évben teljes egészségügyi kivizsgálásra jelentkezett be, hogy fittségét minél tovább megőrizhesse. Mindenkit biztatott, hogy időben lépjen, mert a bajt meg kell előzni. Masszázsra járt, s tornázni a körútra, otthon pedig szaunázott, és többféle gyógy módot kipróbált. Amikor utoljára találkoztunk, épp egy sóbarlangi kúrát ajánlott bizakodva.

Sűrűn beszélgettünk és jóízűeket. Az udvaron, összefutva a busz megállóban, vagy telefonon. Ő „csak úgy” felhívós típus volt. Nem kért semmit, csak ápolta a számára fontos kapcsolatokat. Úgy, ahogyan régen a vonaton, távolsági buszon is be-

szédbe elegyedtek egymással az emberek. Ma, a nyitottság korában már szemérmes mimelve gátlásosak vagyunk, és gyanút fogva becsukódunk. Ő mindig nyílt volt. Hétköznapi dolgok éppúgy szóba kerültek köztünk, mint ünnepek. Mókás, de időnként egyeztettük, a tetőcserepek a helyükön vannak-e. A magáét senki nem látta rendesen, de a szomszéd házára remekül át lehetett látni. Ha valakié kimozdult vagy lecsúszott, lehetett intézkedni a következő esőig.

Névnepokon mindig felköszöntöttük egymást. Csak négy nap választott el minket egymástól júliusban. Az egyik nyáron hiába vártuk, nem csörrent meg a telefon. Gondoltuk, elutazott valahová. Mindig szólt, ha hosszabb útra indult, hogy tartsuk szemmel a lakását. Talán nem ért itthon bennünket, hiszen csak nem sokkal előtte tértünk haza vidékről. Anna-napon nem vette fel a telefont. A redőnyöket nem húzta fel senki, ugyanúgy félárbcra voltak nála leengedve a nagy meleg miatt, mint néhány nappal korábban. Ekkor utaztunk el nyaralni a Mátrába.

*

Az erdőben más törvények uralkodnak, mint a nagyvárosban. Íratlan, de vére menő szabályok. Mindennek megvan a maga megváltoztathatatlan rendje. Más állatokat ébreszt fel a pirkadat, és mások jelennek meg naplemente után. A méhek már kora reggel megkezdik a virágpor gyűjtögetését, és egy belső, ösztönző erő hatására estig meg sem állnak. Nincs ebédszünet, se külön prémium a szorgalmas túlmunkáért. Egyszerű a motiváció: a szaporodás, a túlélés. Minden nemzedék a következőnek gyűjt.

Hasonló nyüzsgő életforma a hangyáké. Tömött sorokban rohannak fel a falon a magasba, egymást meg-megelőzve, hogy egy láthatatlanul is megérzett élelmiszerforrás kiaknázásához minden dolgos erőt mozgósítsanak. Lefelé ugyanilyen frissen teszik meg az utat, csak nehezített pályán: fejjel lefelé és testük hosszával majdnem megegyező morzsával. Ez a télre spájzolás és eltevés előrelátó, sajátos módja.

A mókások sem maradnak le fürgeségben és ügyességben a sorból. Egy szép zöld tobozért képesek veszélyes akrobata-mutatványokat bemutatni a fenyőfák legtetején. A vegetáriánus ebédnek megadják a módját, megenni már kényelmes pózban szeretik a megszerzett finomságot. Akár az alsó ágakra is lehozzák. Zavarba ejtő volt, amikor egyik évben egy méter távolságból hosszán szemezhettünk egy csodálkozó kis gomb-szempárral. Nem tudni, melyikünk lepődött meg jobban a másik ily közeli látványától, ő vagy mi. Lakoma után aztán jöhet a hancúr. Nincs is jobb annál, mint kergetőzni egy hasonló korú társal. Csak úgy harsog a fák kérge az ügyes karmok kapaszkodásától.

A csúszkák kopottas, sárga szegélyű kék frakkjukban járják táncukat a fák ágai között. Nem számít, hogy lent vagy fent. Az irány is mindegy. Fejjel lefelé ugyanúgy nem jelent problémát lemászni egy fáról, mint a parkányt alulról kopogtatva átvizsgál-

ni apró rovarok és férgek után. Nincs tériszony, se elérhetetlen zsákmány.

Szürkületkor aztán minden lelassul. Az erdő nappali lakói átadják a helyüket azoknak, akik a sötétségben boldogulnak. Ők nem ilyen kedves ismerőseink, talán tartunk is tőlük. Sokszor hallunk félelmetes hangokat. Pedig csak a csend nagyobb...

*

Az a bizonyos éjjel különös egy éjszaka volt. Már a tücskök ciripelése is alábbhagyott. Lassan beállt az a némaság, amelyet vágni lehet. Az a fajta akusztikai nihil, amely ritka számunkra. Amikor lehull mindenről a lepel, a smink, az álca. Amikor magunkra maradunk saját szívverésünkkel és gondolatainkkal. Amikor nincs takarás, csak a csupasz valóság tükre. Nincs mankó, nincs mentség, sem külső segítség. Csak a sötét ismeretlen és a lelkünk. Ez olyan éjszaka, amely csak néhányszor adatik meg életünk során. Titkot hordoz, jelet ad, kiváltságot hoz és mély nyomot hagy. Örökre bevésődik a tudatalattinkba, mint egy nem javítható tetoválás. Egy ilyen éjjelen történt.

Mély álomból riasztott fel a hang. Éles volt, baljós, semmihez sem hasonlítható. Ismétlődő, de nem egyforma. Magasan rikoltó, fülsiketítően hangos. Kétségbeesett és tartalmat hordozó. Férjemmel mindketten felébredtünk rá. Kilépvén a koromsötét teraszra, ránk borult újra az éjjeli erdő néma búrája. Az ember nem szereti a megválaszolatlant, durván tör be a titkok mélyére. Egy kíméletlen villanykattintással illetéktelenül behatoltunk a rejtélyes világba. Abban a pillanatban a csend szilánkokra hullt, és hatalmas robajú szárnyverdeséssel egy nagyobb

testű madár repült el a tőlünk néhány méterre lévő tetőoromról. Ijedten néztünk egymásra, mert felismertük, milyen hírnök látogatott meg bennünket.

Ádám és Éva sorsára jutva megkaptuk a tudás kincsét, de a mérget is, amely azonnal kezdett felszívódni lelkünkbe. Hiedelmek egész sora szállta meg az újra elsötétedő balkont. Miért? E kérdésre a másnap sem hozott választ, csak még nagyobb barázdát húzott a kételyek mezőjébe. Nem áltattuk magunkat, nagyon rossz jel ez. A néphit nem csal. Valaki elment...

A nappalok forgataga hamar elhalványította a rosszra gondolást. Kirándulások, élmények, pergő történetek vitték más vágányra figyelmünket. Eljött a hazaút ideje. Otthon aztán kétséget kizáró pont került a titokzatos éjjeli látogatás összes kérdésének végére. Visszavonhatatlanul és végérvényesen. Valami megváltozott a megszokott látképben. Panni néni ablakaiból eltűntek a művirágok. Szomorú bizonyosság. A portástól tudtuk meg, hogy július közepén került kórházba. A rokonok elől is titkolta az öt évek óta emésztő kórt. Hattyúdálát egyedül szerette volna elénekelni, a haláltusát veretlenül, tanúk nélkül akarta megvívni. Észrevétlenül ment haza a szeretteihez. Erős és szemérmes asszony volt.

A lakásnak időközben új tulajdonosa lett. A mádaretető eltűnt, virágok és tuják helyett fonott ülőgarnitúra került az erkélyekre. A széncinkék tanácsatosan röpködtek a hársfa körül. Hogyan tovább? Nem is sejtették, hogy távoli, nagytestű erdei rokonuk mindenre tudta már jóval korábban a választ. És mi is, hiszen azon a különös éjszakán a bagoly jelzett nekünk...

Friedler Magdolna

Idén is elballagtak a diákok, elbúcsúztak tanáraiktól, társaiktól, az iskolától és érettségi vizsgáikat teszik le: 16 nap alatt 1.190 helyszínen mintegy 117.800 érettségiző írásbeli vizsgáit tartották meg, s most valamennyien a szóbeli vizsgákra készülnek, illetve izgatottan várják az egyetemi/főiskolai felvételi eredményeket. Kívánjuk, hogy teljesüljenek terveik és sikeresen folytathassák életüket!

Bajtai László felvétele

